Рôкъ IV.

Вѣстникъ

Число 2.

Май. 1890.

3-ге Засѣданъ вôдторгучниковъ. Якерскій зъ брацтва. 1) скаржать ся що ножъ и видольцъ нечисти. Стецковъ зъ класы п. ч. 27. 1) просять щобъ мѣсто по вечорѣ рищено роботы по снѣданю, бо на вечернôй рекреацiѣ дуже ся запорошують, 2) декотрiй не розумѣють того що читають въ рефектарiи. Мальчиньскій Б. зъ кл. ы п. ч. 29 и 15. не мавъ ждныхъ точокъ. Лысякъ зъ класы п. ч. 13 и 19. просять щобы: 1) вызначити серiѣ въ гранô кругловъ. 2) щобы выпоражати книжки до читанья. 3) щобъ тiй котрiй мають кревныхъ могли до нихъ ходити въ недѣлю, мѣсто имъ на проходъ, бо одинъ ходить а другiй не. 4) щобъ проходъ замѣнити на суботу. 5) скаржать ся що до выходка ходить за богато. 6) що скономъ за скоро замыкаѣ бiблiярню не чекаѣ ажесь мине пѣть хвиль.

Засѣданѣ урѣдниковъ. Отецъ вспôмнули що се рѣчь рефектарного щобы ножъ и вѣдецъ були чисти. Що до кôбатъ сказали щобы на рано чисти, лишь щобы при рищенô захôвати цѣлковите мовчанѣ. Про читанѣ просили щобъ бальме не вспоминати, вспôмнули сказали що се есть дуже поученоче що теперь читаѣ. Въ кругль вызначили що маѣ грати кождѣ серiѣ по пôвъ годины запорядкомъ. Книжки выпожичаютъ завсѣгды коли суть въ бiблiотецѣ.

Скарга на економа показала ся безподставного. Бо коли ось має вонъкы. кати аже пять хвиль (лише) если водразу нъхто не приходить:

Отець пригадали що до мъста повинні лишь пускати до родичъвъ або опъкуновъ, а до кревныхъ лишь о столько о сколько собъ радить бажають, а Отець розумъють ся не пристануть.

Впрочъмъ непускають Они до мъста пôслѣ того якъ часто хто ходить, лишь якъ кому хотять, а се водъ Нихъ залежить.

Проходу на суботу перенести не можна, бо по перше въ суботу роздаванє бъле, а по друге що въ той часъ купають ся.

---

3. Перенесли Отець Брацтво до давної его станиці п.ч. 29. и заразомъ предложили щобъ кождый членъ Брацтва ходивъ щоденно на коронку и мавъ викаліръ.

---

10. Засъданє водпоручниковъ Класъ до класы п.ч. 19 и 13. 1) просять щобы на горѣ були мъстки до кищенѣ. (Отець казали економови купити.) 2) щобъ на проходъ ходивъ лишь хто хоче 3) щобъ салаты такъ часто не давали. 4) щобъ вольно було ходити до города учитисѧ. 5) шестъ класа просить щобъ мала ходити до гімнастикной салѣ гімнастиковатисѧ. 6) просять щобъ въ фесвектари читали по руски. 7) щобы що въ куповали на проходъ. 8) щобъ ся частѣйше купати. 9) щобы Отець купили кулъ до крокету. 9) щобъ можна вестникъ читати. 10) щобъ такъ часто не давали бараболъ. 11) щобъ було Овочъ. 12) щобъ не давали дулы квасовои. 13) щобъ для старшихъ давали більшій порцѣ. 14) скаржатьсѧ що квасне молово недобре 15) що буква сухѣ. 16) що Отець дуже мало принимають до лунъ товъ. 17) що въ салѣхъ брудно.

ченьких на то щоб голосно учити ся, учать ся за голосно (Отець их
уломнули.) 18) що в рефектарии есть порох на лавках (Отець поручили
рефектарному щоб сказав Братови.) 19) що хлеб сухий (нема рады)
20) що нема порядку в куполях (Отець дверрули увагу того который куп.
ляли ся занимав.) 21) що вода в рефектарии тепла (рефектарный мав ска.
зати Братави щоби воду приносив перед самым обедом або вечером.)
Керокий до Братства. 1) скаржуть ся що економ тым на котрых
дный не хоче водраду вдавати уставаючись на другий день.
Стоков до львианои класы 1) скаржуть ся що щетки вдо шиварадуть
повитиранй (се наложить до економа.) 2) прошть щоб установлено хоти,
ри серв при круглях (неудзлядно Квйовкий до класы т.г. 15. 1) скар:
жуть ся що одень за часто ходить до товариства леда голосно учить ся
(того улмнено) 2) що сеньорь не пильнуе порядку, бо коли иде спати
бере до собою сарнки и не хоче вотвирати вокон (Отець голумну,
ли, що до вокон то оправдав ся сеньорь тым що не мож вотво,
рити бо був вторь.)
Заседанье урядников На проходе кождый мусить мати сказали Отець,
бо по перше не будлоб приемного проходу если лишь мало хто полмов,
а по друге не мав бы хто пильновати лишивших ся. Салаты не,
можна знести до большости на се не пристав. До городу ходить ся учити
клерики и академики, отож трудно щоб еще и до Интернату ходили бо
бы одни другим пересказували. Пятои точки не увзлядно бо нема
рацы щоб лише шести класа ходила ся шлнасвукувати хоть про,
ший нь?, тым больше що вышостой класе сидить самий сильнейший. Що
ся тычить шестои точки, Отець сказали що се погречно одну точку кольке
раз подавати. На проходах постановили Отець купувати помораньки,
и то поручили экономови. Если ходить о се щоб ся частейше купати, О,
тець дали тым що в лет буде можна частейше ся купати бо вы,

тачить кождому лишь чверть годины щоб ся въ зимной воды вымывати. Куль до крикету Отець не купять, бо постановили все зрадных забавъ не купувати, тому що не шанують так як закладового ивъ свого. Вютника есть у Отця а хто хоче прочитати може собъ позичити. Одинацяту точку водкенено. Есть больше аматорювъ зупы квасковой якъ ей противниковъ проте она лишить ся. Трудно было бы всимъ догодити, кому давати больший порцiй а кому менший, проте лучше най лишать якъ бувало. Квасне молоко инакше не може бути. Булки суть аже за свiжи, а якъ ся трасрить комусь сухша якъ звычайно то все трудно. Отець увзглядняють тi внесенi зъ лунь торства котрi ихъ подобаеся, а не тi въ котрi вносило. Економъ оправдавъ ся тымъ що у ура не принесъ пiзно въ вечеръ, проте не мiгъ зарази роздати алеазъ на другий день.

---

12. Отець водобрали двохъ особнiй комнаты за те що принимали у себе другихъ и за голосно розмавляли.

---

17. Засiданъ водпоручниковъ Квiтовскiй зъ класы п.ч. 15. не мавъ зауважныхъ точокъ. Вткивскiй зъ львiвяномъ класы 1) щобы не читали въ рефектарi перегляду бо не розумiють (не увзглядненo) 2) щобы на вечерi хто инший розносивъ не тi самий. (чому? водпоручникъ не подавъ причины, проте тои точки не увзглядненo) 3) щобы буръ руский спивъ (щодо тои точки то Отець нiчого не сказали). Лысякъ зъ класы п.ч. 19 и 13. 1) щобы не носили въ рефектарi тi що носять, понеже носять такъ що часто все достане потрасцу нездiй зъ четвертои класы, коли ще шеста не достала. (Отець звернули увагу рефектарного щобы на тое уважавъ) 2) щобы Отець позволили взяти водъ брата Гетка ноты зъ хъсняли свiдскими. (увзглядненo) 3) щобы не давали малювали, и щу-

рованых крупок перловых (Отець водповѣли що порадять са Отцю Александра понеже они суть прокураторолѣ) 5) щобы Отець выпозичали книжскаѣкій хто хоче 6) що зле прасують ковнѣрики и манжеты (увзгляднено) 7) щобы фризиєръ такъ стриг якъ собѣ желають. 8) щобы знести проходы цѣлколѣ (неувзгляднено) 9) щобы можна грати въ кѣчку (неувзгляднено) 10) щобы мунѣторство було въ суботу (все було въ суботу лишь теперь власне випало въ недѣлю все але буде въ суботу) 11) що економѣ не дає нитокъ, и шнурочковъ до привздуваня рисельных блящокъ, въ кѣнцу що есть грубаньскій; бо часто лучаєся що стыканый о щось водповѣдає, мене то нѣкого не обходитъ иди до Цѣрского" (помѣчника) той зсе водсылає опять до економа, кѣнецъ зъ кѣнцолѣ що пытаючій не одержить жадной водповѣди. (Отець упѣмнули економа за таке поступованѣ.) 12) щобы на вечерѣ було квасне молоко недбране (сего неувзгляднено зъ слѣдующих причинъ: 1) що недбране малоко есть о много дорослое якъ збиране 2) не есть такъ здорове якъ збиране, 3) годъ пѣзнати ци молоко есть збиране чи нѣ) 13) щобы не було проходѣвъ на цѣлый день (еще Отець не рѣшили са) Цѣрскій зъ Богацтва 1) щобы Отець урядили коли матѣвку на цѣлый день (якъ попередно) 2) щобы давали редьковъ домаса. (увзгляднено)

Засѣдане урѣдниковъ Отець сказали що выпозичають такі книжскій ваякій уважаютъ для кого водповѣдній. Фризиєрови сказано щобы тых котрій не удержують волосы въ порядку стриг цѣлколѣ коротко, проте и вонъ такъ робивъ, але теперь понеже на те оскаржають са общѣ ли, що скажуть такъ стричи якъ хто хоче. Економъ загримѣтивъ що въже водъ двохъ мѣсяцѣвъ не мае нитокъ и якось нѣхто до него не приходитъ, выдно отже що не суть доконче потрѣбній, проте Отець не казали економови купити. А понеже блящки показалѣсь не конче практычными тому ихъ замишено уживати.

Водъ поручника зъ Товариства якъ бачимъ мо не було. Причина сего якъ довѣдамъсмо са була са, що Отець точокъ подаваных черезъ ихъ во-

порушника неувзглядными. Тому вольми радше на читано просити Вѣтця о тое, що имъ буде потрѣбне, чимъ высылати вѣдпорученика.
На кѣнци засѣданя остерегли Отець сеньорѣвъ щобы больше увазкали на порядокъ въ клясѣ, та щобы выходячи выразно назначали сеньора, позаякъ часто лучаєся, що коли застане ся кількохъ розмавлюючихъ въ якѣй клясѣ вымовляють ся тымъ що кожда сеньора.

---

22. порестали Отець оповѣдати, и не будутъ тогдѣ продовжати доки по-ки не выкрие ся хто наскрабъ пѣску на супанны що фраты выбѣгли провѣтрити

---

25. Засѣданье вѣдпорученкѣвъ Кѣйовскій въ клясы п.ч. 15. 1) що рано не суть въ ресректари столы дофре постирани. [Отець звернули увагу ресректарного щобы сказавъ фратови] 2) щобы передъ обѣдомъ и вечерою клали ректари кождому хлѣбъ бо опѣсьля вольми довго мусять чекати менший за вимъ ресректарный зъ хлѣбомъ до нихъ дойде (увзглѣдненно] 3) щобъ передъ пятою можна вставати [вставати передъ пятою Отець позволили, лишь щобы по тихо вставати, и не выходити литы ся, але сидѣти на лѣшку учитися.] 4) що Полищкій перешкадзає уранемъ на скрипкахъ учити ся (Отець его упомнули.) 5) щобы шварцъ бувъ въ блящаныхъ пудѣлкахъ бо древняный дуже скоро ся нищать (Отець постановили старати ся що до того фрата скономах.). Вѣтковскій К. въ клясы п.ч. 25. 1) щобъ була рекреація въ недѣлю 2) щобъ не давали такъ часто маса и бараболь [неувзглѣдненно] 3) щобы бувъ подвечеркокъ [неувзглѣдненно] 4) щобъ бувъ рускій столъ и щобы ученики спѣвали руску Чужу Боже 5) щобы Вѣтковскій Т. не бувъ урѣдникомъ вѣдпочивать бо вонъ непорядно свой урѣдъ справуе, тому що цвѣтки суть непорядни и за пѣзно выходить зъ снѣдання. 6) щобы каши и салаты не цукровали (увзглѣдненно.] 7) що бы въ понедѣлокъ бувъ проходъ на цѣлый день (увзглѣдненно) 8) щобъ

проходъ бувъ разъ на три тыждень (немаранцівъ) 9) щобъ було оповѣдань болѣе все то якъ разъ нѣхто зъ тыхъ не провинивъ що ходять на оповѣданє 10) що вѣдольцъ нечистій (ресректарный маѣ сказати се фратови) 11) щобы крачи грубій Крумки (немаранцівъ). Лысякъ 1) щобы бувъ рускій отъвъ и щобы ученики отъвали на рускій Службѣ Божой. 2) щобы була руска суплъкація (неувзглядненно) 3 що шварцзлый и да густый (увзглядненно) 4) щобы на проходъ лишь брацтво ходило (точку ту годали здаѣ се для того що брацтво разъ на засѣданю вносило щобъ бувъ проходъ] 5) щобы не читали передъ дуалє щось подобного якъ Кружое (неувзглядненно) 6) що салата нечистта 7) щобы Отецъ учили по англѣйски (неувзглядненно) 8) щобъ була гимнастика и щобы вживъ Я. Дурскій (неувзглядненно) 9) щобъ можна учити се на городѣ (увзглядненно) 10 щобъ въ середу зараз потѣмъ коли выйде фризиръ позалѣтавъ брату розмовницю (Отецъ сказали що хто се схоче учити най собѣ самъ позалѣтаѣ позаякъ брату забувати мо.) 11) що въ спальнихъ рано и въ вечеръ да голосно дрчать се и ходять химъ порошкаджаютъ стѣнки мъ (тыхъ Отецъ упомнули) Якурскій до Брацтва 1) що ножкъ и вѣдольцъ нечистій (ресректарный маѣ звернути увагу брата). 2) що тѣсно при середныхъ столахъ (неувзглядненно) 3) щобъ не давали смаженыхъ бульбъ (неувзглядненно) 4) щобъ була руска суплъкація (неувзглядненно) 5) щобъ була каша печена не варена (докторъ не позволивъ) 6) щобъ не було такъ часто проходовъ (не увзглядненно).

Засѣданъ урядниковъ Въ мѣсяцѣ маю кончать се у насъ всѣкій богуслѣнѣ Лѣванй отже все тогды буде въ недѣлю рекреація. Отецъ питали се брата Потка чы бы вонъ не подѣвъ се опять удѣлати лекцію отъву. Вонъ все хотѣвъ на се пристати. На другій рокъ казавъ що утворить хоръ зъ латинскихъ очи будуть спѣвати такъ на рускій дво и на польскій Службѣ Божой (выдко що времю досить надовѣм) а тогда обѣйде се море безъ органовъ.

Понеже Вятковский не можеть собъ дати рады, бо есть за малый, тому казали Отець щобы котрыйсь зъ старшихъ подняв ся того уряду а тогды буде порядокъ. Просьбу щобы було знов оповъданье Отець увзгледнили, а щобы ту справу якось закончити, постановили щобы вс сеньоры понесли якусь каруза тощо не звернули достаточно увагы на реверацъ на своихъ (а имонно щобъ не вли обиду). Коли питали ся кождого сеньора зъ особна ци прийма тую кару, сказавъ Л. Савкиньский сентръ мъсцанои клясы що не буде вти овдуале и сеньоромъ не буде, проте перенесъ ся вонъ до клясы мистои а на ого мъсце достав сеньоромъ Турчиньский. Позаякъ дуже часто пропадав обѣдъ, постановили Отець скинути помочника економа, бо коли одень буде за все водповъдати и тогды буде большій порядокъ въ экономствъ. Економъ на се не хотѣвъ пристати понеже не мавъ часу на стольки щобъ ся мочъ обійти буде помочника и уступивъ. Новый экономъ хотѣли Отець зробити Польку-го тому що вонъ най больше критикувавъ попередного а коли вонъ не хотѣвъ казали ему перенести ся до мистои клясы. На ого мъсце справадивъ ся попередній экономъ, а новымъ достав В. Ткерскій.

---

26. Буда мавка. Насамперодъ пойшли сьмо на „хортовску скалу" где серъ приємноі забавы, забавили сьмо довшій часъ. Зъ полудня пойшли сьмо до Яровару „Грунда" щобъ ся покрѣпити зимнымъ пивомъ а зъ водтамъ на „пасѣки". Тутъ однакожъ не бавили сьмо ся вже такъ приємно якъ передше. Надъ самымъ бо вечеромъ лучила ся неприємна пригода. Одень зъ молодшихъ учениковъ закопавъ безнастанно одного зъ старшихъ. Той розгнѣваный ударивъ его такъ що досить було плачу и крику. Хотѣй не знати и якъ бы хтось бувъ вызываный и гнѣваный, все такъ есть серцъ неприємна коли слабшій достане побитый кождъ лѣпшій того. Во вшахъ лицарства нихто не предпринавбы бити ся зъ слабшимъ. И въ другу нихто не повиненъ въ Закладъ самъ сообъ.

вымѣрати справедливість, радъ для того, що себѣ значило що справедливости у Отця Ректора годѣ отримати, а и для того що Отець Ректоръ немогсе указати самъ тогдѣ тыхъ що зачепаютъ и тымъ способомъ немогсе дати науку для иншихъ.

Дня 27. збставъ приверженый давный урядъ Заступника Отця Ректора. Понеже Набакъ показавъ нерадъ що маѣ довѣре до Отця Ректора и то говорячи ри пишучи щиро и свободно що мислитъ противъ збставъ Заступникомъ.

Заступникъ до нѣчого не мѣшаѣ сѧ хиба зъ поручѣня Отця Ректора и тогды коли Отець Ректоръ довший часъ буде неприсутный и голимшаъ на своѣмъ мѣсци. – Ало буде робити Отцю Ректорови увагы о ученикахъ, о порядку, о духу закладу и пр:

Опѣзволенѣ до мѣста, коли нема Отця Ректора, ученики маютъ питати Цензора пѣслѣ ѣкъ описано есть въ правилахъ.

На засѣданѣ не буде указати хиба тогды коли нема Отця Ректора и тогди буде ихъ заступати.

---

31. Засѣданѣ вѣдъ поручниковъ Кѣйовскій зъ мѣшаной класы 1) що не ма порядку въ класѣ бо за голосно говорятъ, исходятъ (справы близше не розслѣдженно.) 2) сеньоръ на рекреацѣ въ класѣ бавитъ сѧ пилкою (бонъ оправдавъ сѧ тымъ що не знавъ що то не можна) 3) коли иде спати мимаѣ злого сеньора котрый естъ розмавлывъ. 4) що другій сеньоръ проживаѣ словами дурень, бладенъ тыхъ що розмавляютъ (того упѣмненно) 5) що сѧ бавлятъ сѧ закладовымъ бальономъ не хочутъ всѣхъ приймати. (Причина тому сѧ що естъ ихъ за богато до того бальона тому Отецъ казали щобы сѧ роздѣлили на двѣ части, радъ одни ней граютъ, радъ другій). Варда зъ Брацтва 1) хлѣбъ сухій (здоровый) 2) вода тепла (мѣсць перилъ обѣдомъ а другимъ есть всего 6 хвиль, трудность за той часъ

и столы постирати, и воды свѣрои поналивати, впрочѣмъ навѣть нездоровость при вдѣсеню пити воду) 3) щобъ часомъ мѣсто мяси давали легумѣну (неувзглѣднено). Вѣтковскій Кон: зъ класы п.ч. 15. 1) що сеньоръ литъгуе, бо коли котрый выйде зъ класы, то сейчасъ за нимъ бѣжить 2) хлѣбъ и булки за сухй 3) що Боникскій не принималъ до бальона. 3) щобъ була въ недѣлю рекреація (увзглѣднено) 4) щобъ въ вечеръ моѣсна грати кругль (неувзглѣдно) Польскій зъ шестои класы 1) що вода тепла. 2) що отецъ коли уритъ ся на городѣ, урываетъ горѣчки и лазитъ за воробцями 3) щобъ рефектарный носивъ хлѣбъ на вечеръ (увзглѣдноно) 4) що отець ~~дотѣ~~ не вганули доре въ справу що до кобѣтъ бо и иный не храми худобка дорунъ а мимо того жадной кары не потерпѣли (отець подаровали кару укараныемъ). Лысякъ зъ класы п. ч. 19. 1) щобъ носивъ рефектарный хлѣбъ на вечеръ 2) що вода тепла, и хлѣбъ сухій.

Засѣдане урядниковъ Отець запримѣтили що на лунѣ торгѣвъ не повинно ся другихъ оскаржати, проте постановили щобъ тыхъ котрій ся учатъ въ огородѣ доглядали лишь сеньоры.

Сеньоръ четвертои класы оправдавъ, що часто котрыйсь выйде и довшій часъ не приходитъ, тогды вонъ иде щобъ добачити де вонъ есть ~~есть~~ и що робитъ а се не есть довѣлимъ литъгованѣ.

В. Рогошовскій редакторъ.

Науковий поступ у нас.

Працею до Правды. Число IX. за Мѣсяць Май.

Що о нас говорять. Дотись дуже добре, яко звичайно, написана. Кобызева увага дуже варта и правдива: „Яко можуть мати довѣря до закладу на свѣтѣ если сами ученики его не всѣ мають?" – А се не в одной мисли обявляє ся. Если хто хоче до него инший мати довѣря, мусить мати такоже оказати довѣря; тому теперь дивуют ся що и Настоятель тратить довѣря до учеников видячи яко они ему не довѣряют, що ему нераз руки опадают и мысли собѣ що зима вра вскоре прудь надъ Рушанами непогѣдою для Полякóвъ?

Зъ жизни питомцевъ нашого Интернату. Краснѣ дотись и видко зъ неи що авторъ сам глубоко вѣдчувствуе и болѣе надъ станомъ Интернату. Замѣтено мисли одно, що меньших учеников не може цѣлкомъ винувати ани за се що так мало пильнуют порядку ани що такий сумъ апатичний взявъ гору всього; они бо звичайно так робити яко видять старших робячих. А старший? Такоже не здая ся щоби був так матеріяльний и мисли думати о вѣдено и питю. Есть сего гей инша причина. Нема вѣдвагисе щиро высказати що лежить на серцю, що душа ся. А нема вѣдвагисе, бо нема довѣря до Настоятель. А нема довѣря бо зайшло часом що таке довѣря жидувало. Проте и нема нѣкого, або мало кого, охота брати убогого в якойсь прауд товаришкой, бо легко може тогди до гимзи заговорити ся – а того яко раз лякают ся.

Загальный погляд на життя учеников и пр. и пр. До того увагу наведеного автором долгу тутки и тую суть, що звичайно зъ минувшости памятаємо мисли пріємний рѣч, бо о такихъ радо мыслимо, а о сумнихъ не любимо згадувати, проте и минувшість дуже красною нам вадая ся. Въ теперишности/тѣмъ що нас болить не мыслимо ся. И так нпр. дуже любе згадувати яко нам за давнѣйшим Товариствомъ, за давною часописю. Яке оно було! а яка газета! а який духъ! .... Але застановѣмъ ся мисли надъ тымъ безсторонно, перенѣсшись вѣстежкъ

и Газету за давнюю лѣтъ, соберетъ все точно и здаєся що не такъ
сумно буде закінчена зъ того всего для теперѣшнього Товариства. Те-
перь видаю лишь только трійку Газету, она меньша може возъ давнюю, але
за то суть то все творы оригінальні и добре написані. Такихъ творовъ
ажь напримѣръ въ сегомѣсячномъ числѣ, не богато може найдетъся зъ
всихъ давнюю лѣтъ. Правда що мало сесть членовъ? але за то яка вы-
превалость! Не було може нѣколи такъ трудно, такъ знеохочуючихъ об-
ставинъ ажь теперь и зъ сторона прочихъ учениковъ, и зъ сторона О.
Ректора, обставинъ вапливаючихъ вирѣвнь за самого стану Інтер-
нату, — а однакъ Товариство не розвѣдуе ся але працуе, и працуе до-
бре. Хто знае чи не судено есть Товариству, хотяй такъ малочи-
сленному зъявитись той пригноблюючій станъ Інтернату на лѣтній?

Авторъ застановляючись надъ тымъ сумнымъ станомъ Інтерна-
ту шукае его причины и знеходитъ въ браку побожности, ревности до
св. Тайнъ. Правда що „ойцъ Донъ Боско, который въ нашихъ часахъ мавъ
по Інтернатахъ до 300,000 учениковъ „, Інтернатъ стоитъ на двохъ
столпахъ, на частомъ приступанъ св. Тайнъ и на щоденній Службѣ Божій."
(„La frequentation de la confesion et de la communion, les messe tous les
jours, sont les colonnes qui doivent soutenir l'édifice de toute éducation,
si on veut en bannir les menaces et les punitions.") — Але чи на дѣйсно
мала побожность не вплинула щось иншого? —

Въ Брацтвѣ не есть такъ зле яко Авторъ гадае — Самъ пречестне
Цензоръ хотяй зрѣдка особнюю комнату будуе настоятелемъ Брац-
тва; О. Ректоръ не приступае на се, и поставивши правило щобъ не
выбирано такъ що малоть комнаты. Що о Брацтвѣ не богато чути;
що оно же въ собѣ, що кри се — може дивного? если напр. о нѣмъ говорить
такій рѣчи що „въ Брацтвѣ нема вже Куминовъ крѣмъ Рогозинского."?

Хроніка Що значить се слово: ограничений? Будь ласка що
Товариство не хоче посылати вѣдпорученикивъ для того що его падаетъ
на бувати увражденки. Се булобъ дуже негарно зъ сторона Товариства.
Оно пречестне мае стараться о доброй духѣ въ Закладѣ, а публично
ширилобъ гереть се недовѣря до Настоятеля. Чи хоче може Товариство
уединяться и чинить потягнуть до подобнюю секесіи и тымъ способомъ
щобъ такъ званое монопольство устало? Щобы далъ инший Заклю-
да щобъ мавъ щось подобного и могли вносити свои прозьби, жалобы
и пр! — А пречестне будь що будь увражденя ся не що вносити вѣдпо-
рученики. Годъ знову выпадати щобъ було повѣдь таке право щобъ все

мусить конче бути приклеєний; Тогди не вектори але ученики будуть тими що настоятельствують. Впрочім при тих безнастанних дівках, таких безнастанних що аф слівоть ся до О. Вектора що вся ними дівчина — завсідки може сподіватись що якесь бабрання теперішня комісія увільнює ся; чим вже, розуміється, не западло гетьманувати. — Але яких разів, скажуть, тотий безнастанний дівчин жонглюють, бо ніхто не знає того моя примінатись, а під тим взглядом моніторество, котре не мало причинки ся до тих дівчин, не є річчю хосенною.

Чи се дуже що у нас вся ціла дівчина ся? Прецінь богато разів дівчинившись вже на довго достаточно и перевисть. — А чи мають право закидати ся Настоятельству, що старає ся знати бабранє учеників и до них застосовувати ся о скільки може „Il n'y a que les imbéciles, qui ne changent jamais d'opinions." Лишь дурні не дівчинюють ніколи свого мнїня, каже пословиця французька.

Але головно, як вже сказано, слово „ограничений" значить що члени Товариства суть дуже малі. Чому? — Бо мало членів. Се нічого не значить. Товариство може завсідки, що богато в ньім чи мало членів, ту саму цїль, задачу. Має нпр. стереги доброго духа в закладі, гирь під тим взглядом мало може подавати через свого моніторa задачі, мало представлень?

Хроніка не може бути довшою бо нема о чім писати-говорити. А чому се? Бо нема видно досить жизні в Товаристві. Чи нпр. постійні екскурзії мало подавали тематів до розмови, до дискусій? — до розмови між собою и до вступних на засіданьях Товариства? Може щось було в тих екскурзіях недоцільного, може щось неточного. Отець радо би принявши докази що оно так дуже не єсть як деякі думають. Нічого бо так не бадрить як переконатись що самі помилились судячи так сухо о напрямі и настроєню закладового виховання. А такий розмови чисто між собою чисто до вступних точок наповнили би Хронїку для потомства вельми. Се одна лишь причина, а таких тематів знайшлось би ся богато.

Звання. Число VII.

Мав въ дописі: Z okazyi monitorstwa і Reformа Bractwa кромъ звичайной Хроніки. — Въ загалі звісно, що дописовъ дуже цікавій, займаючій. Зъ цего видко, що послідній екзорта не буде безпредметовий. Самъ въ Брацтві такій вкрав не дужо, щобъ довершо сказати о прочихъ членахъ! И звідкиж тое? Бо предтымъ ніхто разъ тій що таку оказаю завідлость що до русскости зъ дому сего не вынесъ. И той що не хотівъ до Служби Божой служыти, самъ признавъ не що въ дому никому до церкви не ходивъ, а до костела, и окрім не розмовлявъ инъ по польски; и той що сказавъ що въ Брацтві есть лишь теперь одинъ русинъ, въ дому говорить по польски и свята польски справляе. И той що такъ въ расплеченю объявивъ готовість будучи священникомъ до церкви Лацинъ людовъ подбурювати, мае въ дому батька-священника подъ кордомъ вриведомъ взорцевого — звідкиж у насъ такого духа набрати? А будь они всі въ Брацтві!

А ихъ не вплывся на житє вспольне! Ось въ Брацтві погано не партій. Щасте що Поляки окадзюють не бізъ причины толерантными и дальшого не приходить до горшихъ слідствій. — Щобъ булобы не стало зъ Брацтва если бы такъ далеко не пішло? Булъ бы якісь политичній завязокъ а не Брацтво, — А ги добре вплывая на релігійность? Ось одинъ відъ членіковъ відступивъ відъ вівтаря, не хотівъ служыти до Служби Божой. — Не хотять вже співати, бо суть органы, хотяй церковне повелъ объявила що се не виходить обрядови. Може незадовго Поляки не схотять ходити на Службу Божу, понеже есть русска. Вже теперь демонстраційно (бо сего никому не бувало) въ недилю и свята ходять до Св. Юра на Службу Божу — бо у насъ нема!

Одна еще рѣчь виходить на світъ: Ось монітора зъ Брацтва мае вносити рѣчь контру сему не, подая якісь зъ Брацтва але до старшихъ. Однакъ есть досить совѣстливій и пытае Брацтво ги мае вносити? — Се рѣчь дуже важна. Уважають вже моніторство до своихъ цѣлій — але се деморалізуе молодѣж, а зарадомъ не може моніторство покарувати правдивыхъ винныхъ тыхъ що моніторы выбирають. Або треба не хотіть заложити ся, закрыти ся самій за Брацтвомъ, або приневолити Вітцѣ до того если до всѣхъ сторонъ будуть о одно прошыти.

Такій гадки наслухаюсь я читаючи Голосъ Брацтва.

Tirocinium. № 5. Maj.

Dezyderyusz czyli Droga do miłości Bożej (c.d.) Bardzo starannie napisane pod względem języka. Styl jest oryginalny, poważny, trochę przypominający dawnych pisarzy, ale nie pozbawiony pewnego wdzięku. Do tylko zauważyć można co do treści, że jeśli ta praca ma być streszczeniem obcego dzieła, nie trzeba swoich myśli w nie wkładać, lepiej ze swoich zrobić osobny artykuł. Streszczenie powinno wiernie oddawać myśl autora.

Potop (dokończenie). Widać tu nadzwyczajną łatwość w pisaniu, stąd trochę razi wielomówność. Ale styl piękny, obrazowy, bardziej odpowiedni może poezji; ale czyta się z przyjemnością. Rzecz sama mniej zajmująca, ale dobrze obrobiona.

Odpowiedź na zarzuty czynione przeciw Artykułowi p.t. Metoda wychowania w naszym Internacie Lwowskim. Pisarzy nigdy nie powinien zbyt wysuwać siebie, swoje ja., lepiej mówić nieosobiście albo w liczbie mnogiej. To nasze ja razi, trzeba je ukrywać ile można. Oto np. „Niech sobie poczci .... ja zrzucę." „przyznać muszę ... widzę się zmuszonym pochwalić". Kto zmusza? Jakby komuś chodziło bardzo o nasze zdania. Lepiej, bo skromniej, powiedzieć np: „Niech sobie poczci podziwiają .... to zarzuty ludzie wychwalać będą ... przyznać jednak trzeba ... należy pochwalić .."

Wprowadzenie nowy przez porównanie z roślinami bardzo piękne i trafne. Słusznie sobie porastające rośliny i zbyt mocno sztucznie hodowane, naginane zawsze mniej się doskonale jak pielęgnowane umiejętnie nie narzucają ich swobodnego rozwoju. Można by było jeszcze argument wzmocnić, a fortiori dowodząc konieczności takiego pielęgnowania ludzi w których jest wolna wola. W pielęgnowaniu rośliny trzeba baczyć na jej naturę aby jej nie zgwałcić - w wychowaniu człowieka trzeba jeszcze uważać na jego wolność. Człowieka bez niczego samego wychować niepodobna. - Ale w każdym razie wstęp jest argumentem - i samo dowodzenie jest bardzo logicznie powiązane ze wstępem. Tu tylko mowę trzeba podnieść niestosowność wyrażenia: „tę metodę uważam (zawsze ja!) za najdoskonalszą" i „ponieważ sposób prowadzenia dostatecznie wyjaśniłem". To wszystko zbyt prelegancjonalne. Albo np. „przyznać muszę że autor pod wielu względami" Zbyt stanowczo, zanadto decydująco i z góry, jakby ex cathedra.

W pierwszym punkcie nie dosyć wchodzi krytyk w myśl autora „Mówi on, że modlitwa wspólna nabożnie przez uczniów odmawiana zagrzewa letnich i obojętnych do nabożeństwa. Prawda, że widząc innych nabożnie się modlących, jeden lub drugi łatwiej uklęknie i będzie może odmawiał wspólne pacierze. Ale jak? A potem jak mało takich bywa!" Ale autor zapewne że modlitwy są wspólne, a nie że wszyscy odmawiają!

Są niektóre oznaczenia stanowcze niczem nie poparte. Np. Skądże autor nie że „to uważanie będzie tylko chwilowem i w niczem nie zmieni usposobienia chłopca."? Uprawdzie jest rzeczą dana, takie bardzo stanowcze ale nie prokonywające: 1/ że „tacy z pewnością modlić się będą tylko dla oka." Tacy na których, według zapatrywań przyjętych, zrobi uważanie pobożne odmawianie innych! 2/ że „modlitwy takie pobożnie nie są odmawiane." A przecież przytoczono się właśnie coś przeciwnego! Przecież Krzyżk wyraźnie mówi: „Prawda że widzę innych nabożnie się modlących ...." Trzeba więc było raczej odpowiedzieć przeciwnikowi: Nego suppositum. tj. aby mogło się zdarzyć iżby takie modlitwy odmawiane były pobożnie, a przynajmniej że to tak nadko się trafia, że w rachubę tych wypadków brać nie można.

Co do drugiego punktu, twierdzenie tam postawione wprost niezrozumiałe. Niema wątpliwości że jedyny sposób przygotowania młodych do wspólnych modlitw – to wspólne modlitwy. W tem miały przeciwnik wprost rację. Chodzi tylko o to 1/ czy młodzież odmawiając wspólnie modlitwy przez to przyzwyczaja się do wspólnych modlitw? czy przeciwnie do nich, jak w ogóle do modlitwy, nie zniechęca się? 2/ Co ważniejsza czy przyuczać młodzież do wspólnych modlitw, których w życiu nie będzie prawdopodobnie okazji, czy przyuczać w ogóle do modlitwy ranniej i wieczornej? Przyzwyczaimy się do wspólnych modlitw, i to tylko mają, nie będzie odmawiać żadnych – Tego nas uczy doświadczenie. I dlatego ks., o ile pamiętamy przeciwnikowi nie chodziło wcale o przyzwyczajanie uczniów do wspólnych modlitw, ale o łaski jakie otrzyma uczeń w wspólnych modlitwie podczas pobytu swego w Zakładzie.

W trzecim punkcie bardzo trafny dał krytyk odpowiedź i silnie bił przeciwnika.

W czwartym, części pierwszej bije uprawdzie przeciwnika, ale słabo; w drugiej za to części przykład podany byłby raczej na rękę przeciwnikowi.

Możeby było dobrze rozumowanie przeciwnika jasno przytoczyć, bo zwykle czytający krytyk niema się pod ręką nem krytykowanej i przez to nie dość można pochwycić się z krytyce. Jeżeli chodzi o to by widziano przecie i modlących się wspólnie, to u nas mają Bractwo, które codziennie wspólnie odmawia modlitwy. Kto chce może się do nich przyłączać – Czy kto przychodzi na ich modlitwy? Czasem się to zdarza. Kiedyś było u nas i to takie wprowadzonem aby pierwsza klasa wspólnie odbywała modlitwy, a to w tej myśli by się modlitwa wyuczyli. Zwykle bowiem Rusini modlitw praktycznych nie mają. Odmawiają Trisagion, Psalm 50, etc. po słowiańsku. a nie mają wyobrażenia np. o akcie wiary, nadziei i miłości. I cóż się stało? Uważali to sobie za upokorzenie, za niewolę. Wielu prosiło o przeniesienie ich do innej klasy pod różnymi pozorami. Potem dopiero dowiedzieliśmy się że im chodziło nie o co innego, a tylko o nieodmawianie wspólnych modlitw.

W dalszym ciągu krytyki powraca znowu ten sam sposób pisania: pretensjonalny: „W żadnym razie nie mogę się zgodzić na dozgładzanie nakazane." i „na to pod żadnym

porozumieć się nie mogę." – A najgorzej przy końcu. Jak wstęp jest wspaniały lub zakończenie dziwne. „Takie moje zdanie i jego silnie trzymać się będę." Zawołałby się że się słyszy kogoś namiętnego osobiście, obrażonego, gorączkowo kończącego dysputę „Owszem" – i czekamy na jakąś jasną silniejszą afirmację, zatwierdzenie się – a tu wprost coś przeciwnego następuje: „niech każdy trzyma się swego."

W każdym razie jest to praca najważniejsza w dzisiejszym momencie.

Wycieczka do Winnik. Styl niedość wypracowany, choć tu raz lepsza polszczyzna i mniej błędów. Są wstępy co raz nieco np. użyte jedno po drugiem powtarzanie się słów albo np: Spotkaliśmy tu dzieci niektóre, które...." Nuży czytelnika i to że jednym ciągiem wszystko napisane, bez żadnych odstępów, a osobliwie ciężkie zakończenia pierwszy rzędu l.m: ósmy. – Zwroty najmniejsze i ciepło opowiedziane, i znać wielki postęp w pisaniu.

Wspomnienia podróży z Rymu do Lwowa (c. d.) „Słyszę z ust jego..." Tak się te wspomnienia zaczynają. Czytelnik, który miesiąc temu czytał koniec wspomnień niepamięta już o kim tu mowa. Należało więc, albo na tem miejscu opowiadania nie przerywać, albo w krótkich słowach przypomnieć kto był ów o którym mowa. „Nos spuścił na kwintę." – nie pisze się.

Nasze potrzeby. Nie używa się między wyrazu: gadać, tembardziej w artykule bezimiennym, bo może odkryć, zdradzić autora.

Nie dość wzmiankami są skargi na trudny przystęp do bibliotek. Przedstawiona jest w artykule głównie potrzeba książek teologicznych, ale się zdradza innych książek potrzeba. „Nic zatrzęsienia dla nas najczęściej dostarczamy księgozbiór, którego moglibyśmy korzystać, ile nam potrzeba." Obaj nas jest wiadomo powszechnie że pod względem patrystyki i teologii nasze biblioteki jest nadzwyczaj ubogo. „Chcę się przygotować na dysputę....." Znowu mowa niby o teologii – a potem znowu opisane jak nikt nie chce iść do biblioteki, bo żadnej książki dotknąć się nie wolno. „Bo cóż mu potem, że pójdzie, kiedy nie może dobrać tego, co mu potrzeba. Musiałby bowiem chyba znać wszystkie dzieła nie tylko co do treści, ale nawet ich oprawę, by na pierwszy rzut oka wynaleźć to, jakie dla niego jest najodpowiedniejsze." Jeżeliby chodziło rzeczywiście o dzieła teologiczne, to znowu nic zatrzęsienia jak znać je, bo ich jest zaledwie kilka i wszyscy już ich prawie zestawili. Zwroty, prawda że z poczytnego bibliotekarza nie powinny zajmować książek, ale od dawnego czasu już tego nie przestrzega, widzę jak to dla niego jest przykrem, i musi też wciąż po każdej wizycie poprawiać książki i użalać się nad niedbalstwem wielbicieli, którzy książki ustawiają lub kładą byle jak.

Periculum in mora, wykrzykuje autor, bo się zbliżają examina! Ale kiedy najmniej użyta się jeśli nie przed examinami? Przecież examina zdają się z podręcz-

kiów. Jeśliby kto był jakie periculum in mora, to innego rodzaju, i należałoby właśnie na względzie na examina zupełnie biblioteki zamknąć.

Ale tu, daje się, nie chodzi wcale o dzieła teologiczne ale o innej treści – Ale i to nie miałoby żadnej wagi, bo przecież każdy ma w siebie z bibliotek podobnych książek. Prócz książek służących na podręczniki szkolne (słowników) pisma S. i książki do czytania duchownego, mają tych książek w siebie po 6, po 9, nawet po 11 i po 15! – Dlaczego byłoby się ma książek? Żadnej pewno dobrze się nie przeczyta. Rozumie każdy, że dobrze jest mieć jakąś książkę różnej treści, aby umysł odpocząć od nauki ściśle naukowej, ale nie to dozyć jednej książki. Człowiek, powiedz, jest różnie w różnych chwilach usposobiony, i według tego raz do tej drugi raz do innej bierze się książki. Ale to ile. Trzeba umieć zapanować nad usposobieniem tak kapryśnem i zmusić się do pracy nie według usposobienia ale według potrzeby.

Chodzi więc i nie o to – ale jemu o co innego. Nie chodzi o czytanie książek ale o ich przeglądanie. Tym co mają czas na to, nie to bardzo przyjemna, ale dla bibliotekarza który musi potem układać do porządku książki, nie bardzo to na rękę.

„W Rzymie bibliotekę otwarta i wchodzi kto chce i kiedy chce." Że tak jest w Rzymie, transeat. Trzebaby wiedzieć czy to się przyjmie do porządku w bibliotece, a nie trzeba być bardzo domyślnym, aby przypuścić, że jeśli na górze w alumnacie prefekty nie pozwalają na rozmowy po celach, to się zbierają na gawędy w bibliotece. Za dawnych czasów, kiedy w bibliotece rzymskiej był dobry porządek i był bibliotekarz (czasem nim był O. Teliński) biblioteka była zamknięta i dostęp do niej nie tak łatwy, a jednak kto prawdziwie chciał studiować, ten studiował.

„Żeby bibliotekarzem był kto inny a nie Prałat". Słowem. Ale już raz próbowano. I cóż się okazało? Książki wypożyczano nie zawsze zapisując je. Ale to jeszcze najmniejsza. Co gorsza biblioteka stała się miejscem zabronionych schadzek. Zresztą, chcąc dobrze utrzymać bibliotekę a zarazem być na usługi wszystkich, byłoby jest w bibliotece do roboty, że Prałat miałby pewien skrupuł powierzać jej Braciom alumnom, których czas jest tak drogi.

Jeśli się skarży na to że Prałat nie dozyć względzia potrzeby Braci Alumnów, to [illegible] może być prawda – to trzeba mieć takie względzenie Prałata.

Kronika. Bardzo dobrze napisana, szkoda tylko że konferencye zabrały wiele jej objętości – Może byłoby lepiej konferencyi nie zapisywać, raz że trudno wiernie je spisać – a powtóre że zabiera czasu – a ważniejsze są wypadki jakie się dzieją w Alumnacie – W konferencyach niektórzy są niedokładności których tu trudno podnosić by i tak już nie mogły wyeliminować ze swoich konferencyami. Osobliwie rozmowa owego Kapucyna z O. Kajsiewiczem nie jest wiernie przytoczona.